UUTISET

Käytännössä sekä eduskunnan, hallituksen että presidentin pitäisi olla yhtä mieltä eroamisesta. **VALTIOSÄÄNTÖOIKEUDEN PROFESSORI TUOMAS OJANEN, HELSINGIN YLIOPISTO**

EU:sta voi erota, mutta eroon siitä ei pääse

Lissabonin sopimus määrittelee, miten unionista erotaan. Monimutkaiset neuvottelut kestäisivät vuosia.

BRYSSEL (MT)
Jäsenvaltion eroa Euroopan unionista on tähän asti pidetty lähinnä teoreettisena mahdollisuutena.

Britanniassa vuonna 2017 järjestettävä kansanäänestys ja EU-kriittisten äänenpainojen vahvistuminen eri puolilla unionia ovat kuitenkin tehneet kysymyksestä astetta ajankohtaisemman.

Tanskalle kuuluva Grönlanti päätti vuonna 1985 irtautua silloisesta EEC:stä, mutta yksikään kokonainen valtio ei ole toistaiseksi eronnut EU:sta tai sen edeltäjistä.

Neuvottelut takaperin

Lissabonin sopimuksen myötä EU:sta eroaminen on mahdollista toteuttaa laillisessa järjestyksessä. Ihan yksinkertaista se ei kuitenkaan ole.

Perussopimuksen mukaan eroamiseen on kaksi vaihtoehtoa.

Joko lähtevä jäsenmaa neuvottelee EU:n kanssa eroamissopimuksen tai ilmoittaa yksipuolisesti lähtevänsä. Jälkimmäisessä tapauksessa EU-sopimusten voimassaolo lakkaa lähtevässä maassa kaksi vuotta eroilmoituksen jälkeen.

Käytännössä EU-maiden siteet ovat kuitenkin niin moninaisia, että jonkinlaiset eroamisneuvottelut ovat välttämättömiä.

Eroamissopimus muistuttaisi EU-liittymissopimusta, jossa kohta kohdalta sovittaisiin unionin ja eroavan jäsenmaan suhteista. Eroamissopimuksen voimaantulo vaatii EU:n puolelta jäsenmaiden määräenemmistön ja Euroopan parlamentin hyväksynnän. Todennäköistä olisi, että se pitäisi lisäksi ratifioida kaikissa jäljelle jäävissä EU-maissa.

Sen jälkeen jäljelle jäävien EU-maiden pitäisi vielä muuttaa unionin perussopimuksia niin, että kaikki viittaukset eroavaan jäsenvaltioon poistettaisiin teksteistä.

Kauppasopimukset uusiksi

Erosopimuksessa neuvoteltavien asioiden kirjo olisi valtava.

Päällimmäisenä pitäisi sopia taloussuhteista ja mahdollisesta vapaakaupasta EU:n ja ex-jäsenmaan välillä. Iso kysymys koskisi ihmisten ja yritysten vapaata liikkuvuutta. Periaatteessa eroavan maan kansalaisten ja yritysten oleskelu- ja toimiluvat muissa EU-maissa kumoutuisivat, ellei niiden jatkosta erikseen sovittaisi.

Yhteisymmärrykseen täytyisi myös päästä siitä, missä aikataulussa eroavan maan EU-jäsenmaksut lakkaavat ja milloin esimerkiksi EU:n maataloustukien maksu ex-jäsenmaan viljelijöille päättyisi. Eroavassa maassa sijaitsevat EU-virastot pitäisi siirtää pois ja EU-virkamiehinä työskenteleville eroavan maan kansalaisille täytyisi etsiä muita töitä.

Unionin lainsäädäntö kattaa lähes kaikki elämänalat, ja EU-maiden välillä on paljon jäsenyyteen perustuvaa viranomaisyhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Lukuisista eri asioista sopiminen tarkoittaisi, että neuvottelut kestäisivät vuosia.

Eroaminen vaikuttaisi myös irtautuvan maan suhteisiin EU:n ulkopuolisten maiden kanssa.

Unioni on solminut jäsenmaidensa puolesta satoja eri kansainvälisiä sopimuksia. Ex-jäsenmaan pitäisi esimerkiksi neuvotella uudelleen kymmeniä vapaakauppasopimuksia maailman eri maiden kanssa, jos se haluaisi säilyttää kauppasuhteet entisellään.

Ei oikotietä Etaan

Täydellinen vetäytyminen unionista olisi niin hankalaa, että eroava maa haluaisi kenties korvata EU-jäsenyyden Etan eli Euroopan talousalueen jäsenyydellä.

Eta on EU:n ja Efta-maiden välinen sopimus, jonka kautta unionin sisämarkkinat ulottuvat myös EU:n ulkopuolisiin maihin. Vastineeksi sisämarkkinoille pääsystä Eta-maiden täytyy toimeenpanna valtaosa EU-lainsäädännöstä sekä osallistua EU:n aluepolitiikan rahoitukseen. Eta:n ulkopuolelle jäävät lähinnä maatalous, ulkopolitiikka ja oikeusasiat.

Britanniassa ja Suomessa muutamat EU-eron kannattajista ovat esittäneet, että Eta-jäsenyys jäisi sellaisenaan voimaan, vaikka maa eroaisi EU:sta.

EU-eron oikeudellisia kysymyksiä tutkinut **Adam Lazowski** lontoolaisesta Westminsterin yliopistosta kuitenkin kumoaa väitteen. Hänen mukaansa Eta on EU:n ja Efta-maiden välinen sopimus, joka pitäisi erotilanteessa neuvotella uudestaan.

Käytännössä siis esimerkiksi Suomen pitäisi ensin liittyä uudestaan Eftaan ja sen jälkeen neuvotella Eta-sopimuksesta EU:n kanssa. Sopimus vaatisi kaikkien EU- ja Eta-maiden hyväksynnän.

Esimerkiksi Norjassa Eta-jäsenyyttä on arvosteltu siitä, että maa joutuu noudattamaan valtaosaa EU-laeista, mutta ei pysty itse vaikuttamaan niihin mitenkään. Myös Britannian parlamentin ulkoasianvaliokunnan tuoreessa raportissa Eta-jäsenyyttä pidetään huonona vaihtoehtona varsinaiselle EU-jäsenyydelle.

> Periaatteessa yhteisvaluutta on osa EU:n perussopimuksia, joten eroaminen unionista tarkoittaa myös eroa eurosta.

Irti eurosta

Vielä hankalammaksi EU-ero muuttuu, jos eroava maa kuuluu euroalueeseen. Periaatteessa yhteisvaluutta on osa EU:n perussopimuksia, joten eroaminen unionista tarkoittaa myös eroa eurosta. Mitään laillista menettelyä eurosta eroamiseen ei kuitenkaan ole.

Oman valuutan liikkeellelaskun lisäksi eroavan maan pitäisi sopia muiden euromaiden kanssa ainakin Euroopan keskuspankin pääoman ja valuuttavarannon palauttamisesta kansalliselle keskuspankille. Juristeille riittäisi myös töitä setviä, missä valuutassa erilaiset julkiset ja yksityiset velat ja saamiset jatkossa maksettaisiin.

Euromaiden tukipaketit ja kriisirahastot taas perustuvat EU:sta erillisiin sopimuksiin. Niiden purkamisesta tai varojen palauttamisesta pitäisi siis vielä neuvotella erikseen asianomaisten jäsenmaiden kanssa.

NIKLAS HOLMBERG

KOMMENTTI

EU:sta YYA:han

EU:sta eroamiseen liittyy paljon koukeroita. Viime kädessä se on kuitenkin politiikkaa.

Suomessa unionista eroamiselle ei juuri löydy kannatusta, mutta Britanniassa kysymystä pohditaan vakavasti.

Pääministeri **David Cameron** yrittää erokorttia vilauttamalla lypsää briteille lisää erivapauksia EU-sopimuksiin. Vahvistuva joukko Cameronin puolueessa ajaa EU-eroa ihan tosissaan.

Eroneuvotteluista tulisi mielenkiintoinen ennakkotapaus.

EU:hun liityttäessä muut maat ovat yleensä valmiita tulemaan liittyvää maata vastaan ainakin joissain asioissa. Lähtevää maata kohtaan samanlaista myötämielisyyttä ei välttämättä riittäisi.

Britannia yrittäisi neuvotteluissa varmistaa teollisuutensa ja finanssisektorinsa pääsyn EU-markkinoille ja samaan aikaan estää EU-sääntelyn vaikutuksen saarivaltioon.

On vaikea kuvitella, että esimerkiksi Ranska suostuisi tällaiseen ”rusinat pullasta”-järjestelyyn.

Lisäväriä neuvotteluihin toisi Euroopan parlamentti. Meppien joukosta löytyisi paljon niitä, joille englantilaisten näpäyttäminen olisi suurta huvia.

Viime kädessä ratkaisu varmasti löytyisi.

Brittien olisi pakko taipua siihen, että iso osa EU:n säännöistä ulottuisi maahan unionin ulkopuolellakin. Muilla EU-mailla taas ei olisi varaa menettää kaupankäyntiä ja brittien tukea ulkopolitiikassa. EU-jäsenyys korvattaisiin eräänlaisella YYA-sopimuksella (ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimus) unionin kanssa.

Tavallisen englantilaisen elämään kaikella kohkaamisella tuskin olisi suurta vaikutusta.

NIKLAS HOLMBERG

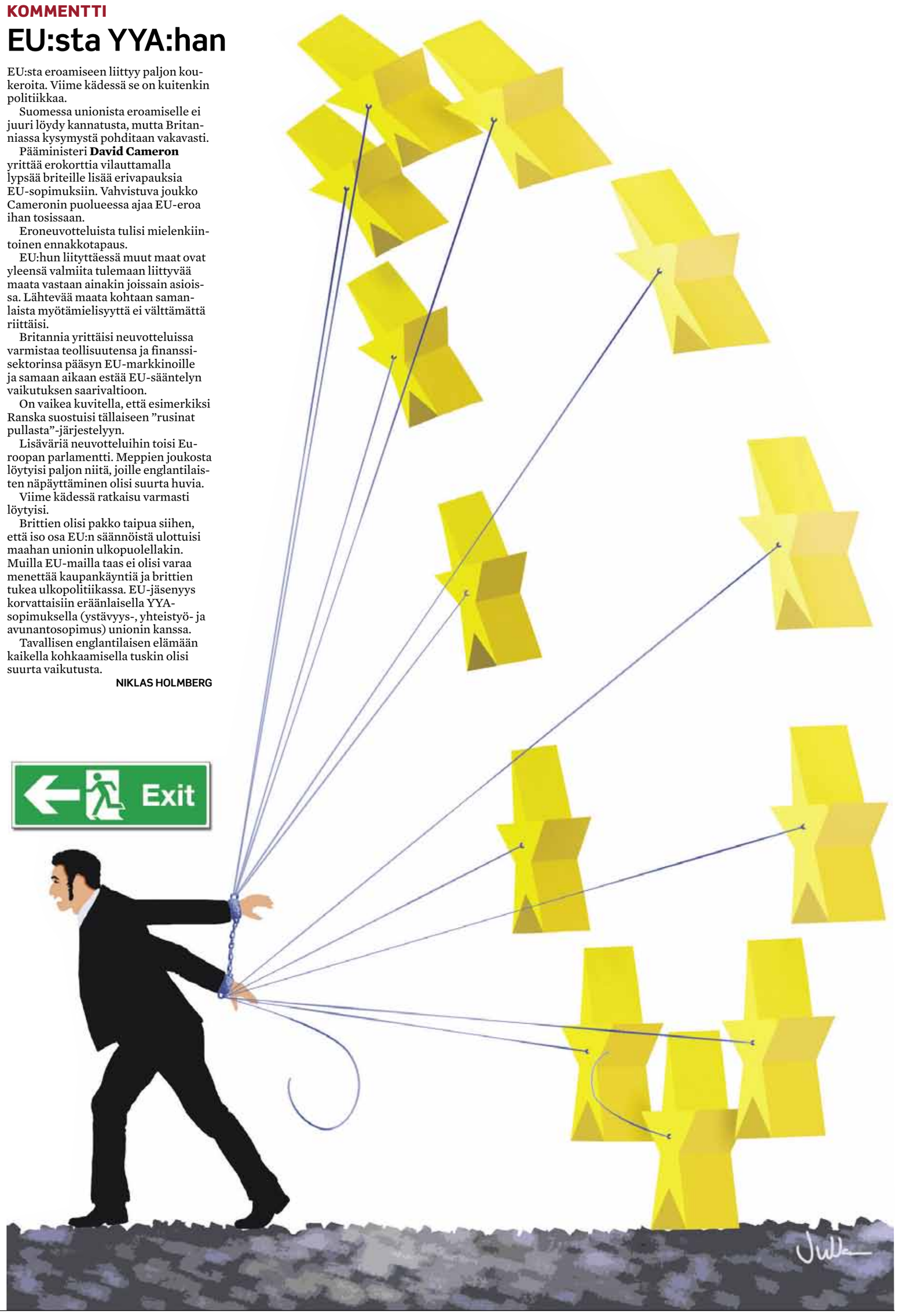

Eduskunta päättäisi EU-erosta

BRYSSEL (MT)
Suomessa EU:sta eroamisesta voitaisiin periaatteessa päättää eduskunnassa yksinkertaisella enemmistöllä.

Jäsenyys on kirjattu Suomen nykyiseen perustuslakiin, mutta oikeusoppineiden mukaan se ei vaikuta unionista eroamiseen.

”Valtiosopimus voidaan irtisanoa äänten enemmistöllä. Siitäkin huolimatta, että liittymisestä aikanaan päätettiin vaikeutetussa järjestyksessä”, Helsingin yliopiston valtiosääntöoikeuden professori **Tuomas Ojanen** arvioi.

Presidentti jättää erohakemuksen

Toisin kuin EU:n sisällä päätettävät asiat, unionista eroaminen kuuluisi normaalin ulkopolitiikan piiriin. Se tarkoittaa, että tasavallan presidentillä olisi eroamisneuvotteluissa keskeinen rooli.

”Käytännössä sekä eduskunnan, hallituksen että presidentin pitäisi olla yhtä mieltä eroamisesta.”

Ojasen mielestä EU-eroa ei voi pohtia vain valtion näkökulmasta. Sillä olisi myös suuri vaikutus kansalaisiin ja yrityksiin.

”Tuhansien ihmisten ja yritysten oleskelu ja toiminta Suomessa perustuu EU-jäsenyyteen. Kukaan ei ole vastannut, mitä silloin tapahtuisi kansalaisten oikeuksille ja velvollisuuksille.”

EU sisällä oikeuskulttuurissa

Suomessa on nykyisin voimassa yhteensä noin 9 000 direktiiviä, asetusta ja muuta EU-säädöstä. Ojanen uskoo, että suuri osa niistä jäisi voimaan, vaikka Suomi eroaisi unionista.

”Suomen lainsäädäntöä on sovitettu yhteen EU-lakien kanssa jo 1980-luvulta lähtien. Ei olisi mitään järkeä lähteä muuttamaan niitä kaikkia.”

Varsinaisten säädösten lisäksi EU on myös muokannut suomalaista oikeuskulttuuria.

”Monet yleiset oikeusperiaatteet tulevat unionista. Jos kaikesta haluttaisiin päästä eroon, pitäisi Suomen koko nykyinen oikeusjärjestys kumota.”

NIKLAS HOLMBERG

14-vuotias nappasi yritysidean omista leikeistä

SEINÄJOKI (MT)
14-vuotiaan **Santeri Punnalan** toive omasta yrityksestä toteutui syksyllä 2011. Ajatuksena oli myydä leluja verkossa Suomen halvimmat hinnat -takuulla.

Isä **Mikko Punnala** auttoi yrityksen perustamisessa.

”Tarkoituksena oli kehittää tästä yhteinen harrastus isälle ja pojalle ja myydä muutama lelupaketti silloin tällöin”, muistelee Mikko Punnala. Nyt kasvu näyttää rajattomalta.

Santerin serkku, **Mikael Ahonen**, on myös tullut mukaan yritystoimintaan.

Jouluna myynti räjähti

Santeri Punnala kiinnostui yritystoiminnasta ja yritys rakentui hänen oman osaamisalueensa, leikkikalujen, ympärille.

”On aivan tavallista, että leluissa on 50 prosentin kate. Se mahdollisti hintatakuun antamisen asiakkaille”, Ahonen kertoo.

”Hintoja on joskus laskettu verkkokaupassa, kun on huomattu, että jossain myydään halvemmalla. Pari kertaa tuotteita on pitänyt poistaa myynnistä, jos jossakin on myyty tappiollisesti jotakin erän loppua.”

Aluksi myytäviä leluja varastoitiin sängyn taakse. Vähitellen varastotila laajeni kellariin.

Googlen referenssikampanja vilkastutti myyntiä huomattavasti.

”Viime jouluna homma lähti todella lentoon. Myynti kasvoi yhtäkkiä 20-kertaiseksi ja sähköposteja tuli satoja päivässä”, kertoo Ahonen.

”Yritystä perustaessa en osannut odottaa mitään suurta liikevaihtoa. Ajattelin, että tavaraa liikkuu ehkä 5 000 eurolla. Ensimmäisenä vuonna liikevaihto oli kuitenkin 200 000 euroa, nyt jo huomattavasti enemmän”, kertoo Santeri Punnala.

Nyt yrityksellä on Tikkakoskella 500 neliötä varastotilaa.

Opiskelut jatkuvat

Santeri Punnala on lukiossa ja Mikael Ahonen opiskelee Tampereen teknillisessä yliopistossa tuotantotaloutta. Ulkopuolista henkilöstöä on palkattu mutta vain pakkaamaan tilauksia.

”Oman yrityksen pyörittäminen ei ole tuntunut raskaalta. Viime jouluna tosin oli aikamoista sutinaa, kun tilausmäärät kasvoivat yhtäkkiä valtaviksi”, kertoo Santeri Punnala.

”Edelleen aikaa riittää kavereille ja harrastuksille.”

Ja näin tosiaankin näyttää olevan. Santeri Punnala suoritti alkukesästä purjelentolupakirjan. Nuorukainen viettää mielellään aikaa yläilmoissa liidellen.

Poikien työaika on vuodenajasta ja päivästä riippuen viidestä minuutista viiteen tuntiin.

He eivät laske kaikkea ”näpertelyä” työksi. ”Esimerkiksi asiakasseuranta on mielenkiintoista ja siihen voi mennä yllättävän paljon aikaa”, Ahonen kertoo.

Isä auttaa etenkin raha-asioiden hoitamisessa ja juridisessa puolessa. ”Isot firmat haluavat oikeuskelpoisen ihmisen hoitamaan asioita”, Mikko Punnala kertoo.

”Haluamme myydä vain tutuiksi ja turvalliseksi koettuja lelumerkkejä.”

Molemmat pojat osaavat ohjelmoida. Ahonen on koodannut yrityksessä käytettävät järjestelmät. Hän hoitaa yrityksessä etenkin varastonhallintaa.

Sen sijaan verkkokauppaohjelmisto on ostettu valmiina.

Ajatuksena on kuitenkin, että kaikki osaavat tehdä ja myös tekevät kaikkea.

Ideoita tulee sattumalta

Farmari-maatalousnäyttelyssä yritys jalkautui ensimmäistä kertaa massatapahtumaan myymään tuotteita suoraan kuluttajalle.

Farmariin Santeri Punnala otti mukaan lennätettävän helikopterin. Kopterille oli näyttelyissä käyttöä, sillä ilmakuvat on otettu kopterin kyytiin kiinnitetyllä kameralla.

”Santeri on innokas ja aktiivinen ajan seuraaja. Ideat löytyvät sattumalta”, kuvailee Ahonen.

Toistaiseksi yrityksellä on ollut vain verkkomyyntiä. Myös suoramyyntiä varastolta on suunniteltu.

”Asiakkaistamme suuri osa on maaseudulta kaukana suurista asutuskeskuksista. Ehkä pienillä paikkakunnilla kauppojen leluvalikoimat ovat suppeita, jolloin meidän tarjoama palvelu kohtaa hyvin tämän asiakaskunnan tarpeet”, pohtii Mikko Punnala.

LAURA KYLMÄMAA

SAARA OLKKONEN

Santeri Punnalalla oli myynnissä eniten työkoneita koko Farmari-alueella.